

Yttrande - Granskning nr 8-2025 av regionstyrelsen år 2025

Sammanfattning

Regionens revisorer har den 20 april 2026 överlämnat missiv gällande grundläggande granskning av regionstyrelsen år 2025 (REV 12–2025).

I granskningen skriver revisorerna att regionstyrelsen har brustit i sin roll att leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter. Det finns brister i styrelsens beredning av budgetar för styrelser och nämnder. Regionstyrelsen följer inte fullt ut egna riktlinjer för uppsikt över nämnder, bolag och kommunalförbund. Granskningar under året visar på att det funnits otydligheter i ansvarsfördelningen mellan styrelsen och nämnderna. Kontrollen över införandet av Cosmic har i flera avseenden brustit och tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med brister hade inte vidtagits.

Revisorerna lyfter samtidigt fram att det är positivt att styrelsen utvecklat sin hantering av beslut fattade på delegation och vidaredelegation. Styrelsen hade också i hög grad beslutat om styrande dokument. Styrelsen behöver dock säkerställa att styrdokumenterna fortfarande är aktuella, då granskningen visar att flertalet av dokumenten har utgångna giltighetsdatum. Styrelsen behöver också utveckla sin målstyrning och arbetet med intern kontroll. Förvisso uppfyllde styrelsen till stor del kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll, men kvaliteten på det genomförda arbetet var för lågt. Revisorerna påtalar också en ändring i kommunallagen den 1 juli 2025 som pekar ut att ett särskilt fokus i den interna kontrollen ska inriktas mot att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Utveckla målstyrningen - Säkerställ att målen är mätbara och utveckla uppföljning och redovisning av resultatet för verksamhetsmålen.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

Revisorerna lyfter i sin granskning fram att kopplingen till fullmäktiges mål är tydlig i regionstyrelsens nämndplan så finns flera brister. Revisorerna menar att många indikatorer egentligen är att betrakta som aktiviteter. Styrelsen delar den bilden, men menar samtidigt att när de prioriterade delmålen uttrycker konkreta utvecklingsaktiviteter så kan det vara rimligt att dessa mäts genom att säkerställa att aktiviteter har genomförts. Revisorerna menar även att bedömningar av indikatorer och delmål exakt överensstämmer. Delmålen ska ses som en helhetsbedömning, som bygger på indikatorernas utfall men även kan ta hänsyn till annat. Det är därför inte konstigt att bedömningen ibland skiljer sig mellan delmål och indikatorer, men det ställer krav på att redovisningen då är tydlig. Regionstyrelsen ska säkerställa att det tydligare framgår vad som gäller för att indikatorer ska vara uppfyllda, samt att i uppföljningen tydligare redovisa hur bedömningen av delmål har gått till, i synnerhet när det inte uppenbart framgår av resultat från indikatorer.

Utveckla ledning och samordning. Exempelvis genom att besluta om anvisningar och säkerställa en ändamålsenlig hantering av nämndernas återkoppling. Styrelsen behöver även säkerställa att den har tillräckliga underlag för att kunna bedöma resultatet för fullmäktiges mål.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå

Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82

E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222

VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2026-08-19

Regionstyrelsen delar revisorernas kritik att det är har varit oklart hur nämndernas återkopplingsrapporter ska hanteras av regionstyrelsen i den fortsatta beredningen av regionplan och hur nämndernas synpunkter omhändertas. Regionstyrelsen planerar att tydligare återkoppla detta i beredningen av regionplan 2027 och fortsätta utveckla fler delar av arbetet framöver.

Revisorerna lyfter slutligen att det fortsatt är en brist att regionstyrelsen inte har beslutat om anvisningar för planerings- och uppföljningsprocessen. Regionstyrelsen delar den kritiken och planerar att åtgärda det för nästa planeringscykel.

Utveckla arbetet med internkontrollplanen och uppföljningen av kontrollerna. I internkontrollplanen bör styrelsen tydligare beskriva vilka kontroller som ska genomföras. Av uppföljningen bör det tydligare framgå hur kontrollerna är genomförda och kontrollernas resultat.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

Revisorerna lyfter fram att de ser på positivt att styrelsen aktivt arbetat med att förbättra internkontrollarbetet de senaste åren. Revisorerna bedömer bland annat att den nya riskanalysstrukturen som arbetats fram är mer systematisk och att regionstyrelsens riskanalys för 2025 är mer ändamålsenlig än tidigare år.

Däremot kritiserar revisorerna regionstyrelsens internkontrollplan för att vara för översiktlig i sin beskrivning. Regionstyrelsen delar delvis den kritiken. I flera fall finns mer utförliga beskrivningar i systemstöd eller tillhörande dokument, men i andra fall har det visat sig att otydligheter uppstått i samband med uppföljningen. Detta borde åtgärdas till framtida internkontrollplaner.

Revisorerna lyfter även fram att uppföljningen i flera fall behöver förbättras kring hur kontroller genomförts, vilka underlag som använts och hur resultaten bedömts. Regionstyrelsen håller med att det här fortfarande är ett område som behöver utvecklas.

Säkerställ att bristerna i rapporteringen av delegerade beslut blir åtgärdade samt analysera om det finns beslutstyper som inte blir anmälda till styrelsen.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

Regionstyrelsen delar revisorernas kritik att återanmälan av beslut varit bristfällig, både i vilka beslut som inte är anmälda samt vilka beslut som anmälts men inte behöver anmälas.

Efter granskningsrapporten (Nr 8/2028) skrev regionstyrelsen att en utredning hade genomförts och att återanmälan skulle ske genom ärendehanteringssystemet. När beslutet att upphandla ett nytt ärendehanteringssystem kom blev införandet av det nya arbetssättet senarelagt. Förvaltningen tittar nu på andra sätt att förenkla anmälan och återanmälan tills ett nytt system är infört. Nämndkansliet kommer vara en stöttande funktion i detta.

Regionstyrelsen delar revisorernas antagande om att återanmälan inte sker i den utsträckning det bör, främst rör det HR och personalfrågor. I implementeringen av den nya ärendeprocessen i förvaltningen kommer delegationsbeslut utgöra en viktig del. Förhoppningen är att kunna utbilda handläggare/delegater för att öka förståelsen för beslutsprocessen och återanmälan.

Säkerställ att riktlinjer för styrelsens uppsiktsplikt är aktuella och följs.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

2026-08-19

Regionstyrelsen konstaterar att någon utvärdering av uppsikten inte genomfördes för åren 2024 och 2025. Anledningen är att en skriftligt utvärdering inte bedömdes nödvändig, vid antagande av plan för uppsikten fördes en diskussion om ambitionsnivå och hur berörda instanser ska följas.

Regionstyrelsen har inte valt ut någon särskild nämnd, bolag eller förbund att följa upp mer ingående för år 2025. Däremot har regionstyrelsen valt att föra enskilda dialoger med hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden under året och mer ingående följt dessa.

Regionstyrelsens riktlinje för uppsikt antogs den 8 februari 2023 och ledningssystemet anges giltighetstiden felaktigt till 31 januari 2024. Detta beror på en inställning i regionens ledningssystem och dess mallar. Både styrelse och förvaltning har arbetat utifrån att riktlinjen gäller tills vidare, vilket även kommer framgå i systemet när revidering görs vid årsskiftet.

Regionstyrelsen delar revisorernas bedömning att den förstärkta uppsikten bör göras innan regionfullmäktige beslutar om årsredovisningen. I realiteten blir det hanteringen ogörlig då bolagen inkommer med beslut och handlingar senare än årsredovisningen bereds av regionstyrelsen. Region Västerbottens ägarstyrning sker löpande under året vid olika typer av forum så som ägarråd, bolagsdialoger, uppdatering av ägardirektiv och VD-träffar. Vid behov kan beslut om uppdaterade ägardirektiv ske vid ett särskilt fullmäktige, och fastställs sedan vid kommande bolagsstämma. Att beslutet om uppsikt kommer för sent i förhållande till bolagsstämmorna har således begränsad påverkan på styrningsmöjligheterna.

Revisionen påpekar att regionala utvecklingsnämndens redogörelse för hur nämnden hade utövat ägarrollen inte behandlats i styrelsen. Regionstyrelsen konstaterar att redogörelsen var en del i uppsiktsärendet för bolag och kommunalförbund som styrelsen beslutade om den 2 juni 2026 § 97. Detta för att få ett helhetsgrepp på hela uppsikten.

Säkerställ att anläggningstillgångar inte redovisas som tillgångar i samband med att den avyttras eller när den slutgiltigt tas ur bruk.

Styrelsen vidtar följande åtgärder:

Regionstyrelsen delar Revisorernas bedömning att det är en brist att anläggningsregistret innehåller anläggningstillgångar som inte längre finns i regionens ägo eller är tagna ur bruk. Om tillgångar i anläggningsregistret som inte finns i regionens ägo har ett restvärde kvar innebär det även att det ekonomiska resultatet inte är rättvisande.

För flera typer av tillgångar finns sidoordnade system för registerhållning av olika tillgångar. Dessa system är inte kompatibla med affärssystemet och anläggningsregistret varför utrangeringar måste göras manuellt. Arbetet pågår därför med att utveckla systemstöd för att underlätta utrangeringar. Därtill pågår ett arbete med att ta fram rutiner för att säkerställa att utrangeringar sker vid avyttring av tillgångar eller då de tas ur bruk.